

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elokuvien arkistoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että lailla säädetäisiin velvollisuus tallettaa kotimaiset elokuvat Suomen elokuva-arkistoon. Ulkomaisen tuottajan valmistamien, Suomessa julkisen esityksen saaneiden elokuvien tallettaminen olisi kuitenkin sopimuksenvaraista. Lisäksi ehdotetaan, että vapaakappalelain säännökset liikkuvina kuvina katseltavaksi tarkoitettujen kuvataallenteiden luovutusvelvollisuudesta sisällytettäisiin ehdotettuun lakiin elokuvien arkistoinnista ja että

vapaakappalelakia tältä osin muutettaisiin. Tekijänoikeuslakiin samoin kuin oikeudesta valokuvaan annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös Suomen elokuva-arkiston oikeudesta valmistaa kopioita kotimaisesta elokuvasta ja sen mainos- ja muusta tiedotusaineistosta tutkimus- ja opetuskäyttöön.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Suomen elokuva-arkistosta annetulla lailla (891/78) ja sen voimaansaattamisesta annetulla lailla (892/78) perustettiin elokuvien tallettamista sekä elokuvaan liittyvää tutkimusta ja elokuvataiteen tuntemuksen edistämistä varten opetusministeriön alaiseksi Suomen elokuva-arkisto. Suomen elokuva-arkisto -niminen yksityinen arkisto siirtyi 1 päivänä maaliskuuta 1979 varoineen ja velkoineen valtion omistukseen ja jatkoi toimintaansa samannimisenä valtion laitoksena.

Edellä mainittuja lakeja koskevan hallituksen esityksen (hall.es. 162/1978 vp.) perusteissa todettiin yleisesti katsottavan, että historiallisesti ja taiteellisesti arvokkaan kulttuuriomaisuuden säilyttäminen on välttämätöntä ja

että tämä omaisuus on saatettava entistä kiinteämmäksi osaksi kansakunnan henkistä elämää. Perusteluissa lausuttiin edelleen, että kun elokuvat ovat osa tätä kulttuuriomaisuutta, tulisi valtion elokuvapoliittisiin tavoitteisiin muun ohella sisältyä elokuva-aineiston säilyttäminen ja sen saattaminen nykyistä laajemmin käyttäjien ulottuville.

Elokuvien arkistointia koskevan lain merkitys yhtäältä maamme kulttuuriomaisuuden säilyttäjänä sekä toisaalta elokuvan tuntemuksen ja tutkimuksen edistäjänä tulee olemaan huomattava. Elokuvan käyttömahdollisuudet sekä ilmaisultaan että vaikutukseltaan ulottuvat tutkimuksen ja opetuksen sovellutuksista taiteeseen ja viihteeseen. Elokuva voi olla sekä taide-teos että historiallinen dokumentti. Todistuskappaleena elokuva heijastaa valmistusajankohdansa kulttuuria ja yhteiskuntaa. Toisaalta

elokuva myös vaikuttaa näihin. Elokuvaa muodostaa siten ainutlaatuisen lähdeaineiston sekä historian että sosiologian tutkimukselle.

Elokuvaan perehtymiselle sekä elokuvataiteen ja elokuvien tekemisen oppimiselle on oleenaista itse elokuvien näkeminen. Muulla kuin elokuvallisella aineistolla, kuten kirjallisella, on vain auttava ja tukeva osa elokuvan tuntemuksen ja tutkimuksen edistäjänä. Näin ollen elokuvien tulee olla mahdollisimman hyvin sekä elokuvan tekijöiden että myös muiden elokuvataiteesta ja sen historiasta kiinnostuneiden saatavilla.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön (Unescon) yleiskokouksen vuonna 1980 hyväksymän suosituksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi ryhtyä toimenpiteisiin, jotka mahdollistavat sekä kansallisen elokuvatuotannon että kussakin maassa esitetyn ulkomaisen elokuvatuotannon säilyttämisen kansallisissa arkistoissa. Pohjoismaista Ruotsissa ja Tanskassa on jo aiemmin saatettu voimaan elokuvien arkistointia koskeva lainsäädäntö.

Elokuvien ja elokuvaan liittyvän aineiston tallettaminen on tähän asti perustunut vapaaehtoisuuteen lukuun ottamatta vapaakappaleissa (420/80) säädettyä kuvatallenteiden luovuttamisvelvollisuutta. Toimeliaisuus elokuva-aineiston tallettamisena on vaihdellut huomattavasti. Yleispiirteinä on ollut sattumanvaraisuus. Kuitenkin uusimmat kotimaiset kokeillanelokuvat on säännönmukaisesti talletettu elokuva-arkistoon.

Tärkeimpinä kotimaisen elokuvan säilytyspaikkoina ovat olleet elokuvavalmistamoiden ja puolustusvoimien varastotilat sekä 1950-luvun loppupuolelta Suomen elokuva-arkisto ry:n, Oy Yleisradio Ab:n ja Oy Mainos-TV-Reklam Ab:n filmi- ja kuvanauhavarastot. Säilytysteknisesti heikot varastotilat, tulipalot ja itsestään tuhoutuvan nitraattiselluloosapohjaisen filmmateriaalin käyttö 1950-luvun alkuun asti ovat johtaneet siihen, että ainoastaan viidesosa 1920-luvun kotimaisesta elokuvatuotannosta on säilynyt ja sitä aiemmasta tuotannosta vain noin kymmenesosa. Vasta vuonna 1972 aloitettiin nitraattifilmmateriaalille ku-

vattujen kotimaisten elokuvien uudelleenkopioimistyö. Tähän mennessä sanotusta materiaalista, jota on noin 2 150 000 metriä, on uudelleenkopioitu noin 1 650 000 metriä.

Maahamme tuotujen ja täällä tekstitettujen ulkomaisten elokuvien tallettaminen alkoi vuonna 1957 Suomen elokuva-arkisto ry:n perustamisen jälkeen. Yleissääntönä on edelleen, että tekstitetyt kopiot tuhoetaan kansainvälisen tekijänoikeuskäytännön sekä maahantuontisopimuksiin sisältyvien määräysten perusteella. Tallettaminen elokuva-arkistoon voi tapahtua vain tekijänoikeuksien haltijan suostumuksella. Viime vuosina on Suomen elokuva-arkisto saanut talletuksina keskimäärin noin 20 prosenttia maahantuoduista elokuvista. Talletetut elokuvat ovat valikoituneet sattumanvaraisesti.

Televisioyhtiöiden valmistamien kotimaisten elokuvien tallettaminen on viime vuosiin saakka palvellut lähinnä vain uusintaesitysten tai elokuvan joidenkin osien uudelleenkäytön sanelemia ohjelmatoiminnan tarpeita. Nytemmin on television kotimaisten elokuvien tallettamisen perusteeksi otettu myös yhteisen kulttuurimaisuuden säilyttäminen. Filmituotannostaan säilyttävät Oy Yleisradio Ab nykyisin noin 95 prosenttia ja Oy Mainos-TV-Reklam Ab lähes 100 prosenttia sekä kuvanauhatuotannostaan vastaavasti noin 30 ja 25 prosenttia.

Elokuvien tallettamisen tähänastinen sattumanvaraisuus sekä lukuisten merkittävien elokuvateosten tuhoutuminen ovat johtaneet siihen, että jälkipolville säilynyt kuva maassamme esitetyistä elokuvista on puutteellinen. Eräiltä ajanjaksoilta ei ole jäljellä minkäänlaista näytettä.

Vapaakappaleissa on säädetty liikkuvina kuvina katseltavaksi tarkoitettuja kuvatallenteita koskeva luovutusvelvollisuus. Tällaisen kuvatallenteen valmistaja tai maahantuoja on velvollinen, jos kuvatallennetta on valmistettu tai tuotu maahan vähintään 50 kappaletta, korvauksetta luovuttamaan kuvatallenteen kahtena kappaleena Helsingin yliopiston kirjastolle, joka edelleen luovuttaa vapaakappaleet Suomen elokuva-arkistolle.

2.2. Valmisteluvaiheet

2.2.1. Elokuvapoliittinen komitea

Valtionneuvoston vuonna 1970 asettama elokuvapoliittinen komitea ehdotti kolmannessa

osamietinnössään (komiteanmietintö 1974: 121), että elokuvien tallettamisen tulisi perustua lakiin, jossa säädettäisiin tallettamisen muodoista.

Komitean ehdotuksen mukaan muiden kuin yksinomaan televisiota varten tuotettujen kotimaisten elokuvien alkuperäisaineistoa ei saisi tuhota ennen kuin sitä on tarjottu elokuva-arkistolle tallettavaksi ja tämä on kirjallisesti kieltäytynyt sitä vastaanottamasta. Elokuvien negatiivi tai alkuperäispositiivi olisi sijoitettava elokuva-arkistoon viiden vuoden kuluessa elokuvan tarkastamisesta tai valmistumisesta. Lisäksi kotimaisista kokoillanelokuvista olisi komitean ehdotuksen mukaan luovutettava elokuva-arkistolle kopio viimeistään kahden vuoden kuluttua elokuvan tarkastuksen tai valmistumisen jälkeen, jollei elokuvan negatiivia tai alkuperäispositiivia ole talletettu arkistoon sitä aikaisemmin.

Televisiion elokuvamateriaalin säilyttämisestä komitea totesi, että pääperiaatteena tulisi pitää myös kotimaisen televisiomateriaalin säilyttämistä. Elokuvien alkuperäisaineiston tuhoamiskielto ja siihen liittyvä tarjoamisvelvollisuus elokuva-arkistolle ulottuisi komitean ehdotuksen mukaan myös televisiota varten valmistettuihin elokuviin. Lisäksi elokuva-arkistolla tulisi komitean ehdotuksen mukaan olla oikeus kustannuksellaan kopioida kotimainen televisiota varten valmistettu elokuva. Yksinomaan televisiota varten sähköisellä menetelmällä valmistetun kotimaisen elokuvan kopioimisesta ja säilyttämisestä tulisi elokuva-arkiston ja elokuvatuottajan erikseen sopia.

Ulkomaisen tuottajan valmistamien ja Suomessa julkisen esityksen saaneiden elokuvien kopioimisen ja kopion tallettamisen osalta komitea ehdotti, että elokuva-arkiston ja elokuvan maahantuojan tai tuottajan tulisi tästä erikseen sopia.

Komitean ehdotuksen mukaan elokuva-arkisto ei saisi käyttää arkistoon sijoitettua elokuvaa muuhun kuin tutkimustarkoitukseen tai sellaiseen tarkoitukseen, jonka elokuvan oikeudenomistaja on kirjallisesti hyväksynyt. Elokuvan tallettaminen elokuva-arkistoon ei rajoitaisi oikeudenomistajan käyttöoikeutta talletettuun elokuva-aineistoon.

Elokuvapoliittisen komitean kolmannelta osamietinnöstä pyydettiin lausuntoja kaikkiaan 32 eri viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausunnot pyydettiin muun muassa valtiovarainministe-

riöltä, museovirastolta, valtionarkistolta, taiteen keskustoimikunnalta ja valtion kameralaitetoimikunnalta, elokuva-alan järjestöiltä ja laitoksilta sekä televisioyhtiöiltä.

Lausunnoissa pidettiin komitean ehdottaman arkistolainsäädännön aikaansaamista tärkeänä ja poikkeuksetta yhdyttiin tältä osin komitean ehdotukseen.

2.2.2. Elokuvien arkistointityöryhmä

Opetusministeriö asetti vuonna 1979 työryhmän jatkamaan arkistointilainsäädännön valmistelua. Työryhmän tehtäväksi annettiin laatia hallituksen esityksen muotoon ehdotus laiksi elokuvien arkistoinnista ja siihen liittyväksi muuksi lainsäädännöksi. Työryhmä jätti mietintönsä opetusministeriölle 16 päivänä kesäkuuta 1980.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Elokuvien tallettamista koskevan lain voimaantulo ei aiheuttaisi muutoksia Suomen elokuva-arkiston nykyisiin tehtäviin eikä myöskään arkiston organisaatioon.

Laki aiheuttaisi jossakin määrin arkistotilojen lisätarvetta. Tilanne helpottuu, mikäli on olemassa muita sellaisia tiloja, jotka voidaan laissa tarkoitettulla tavalla hyväksyä elokuvien säilytysvarastoiksi. Suomen elokuva-arkiston hallussa olevat arkistotilat ovat tällä hetkellä riittämättömät eivätkä kaikilta osin täytä hyväntasoiselle elokuvien säilytystilalle asetettavia teknisiä vaatimuksia. Suomen elokuva-arkiston tilaongelmat niin toimistotilojen kuin arkistotilojenkin osalta ratkeaisivat kuitenkin Helsingin Itä-Pasilan suunnitteilla olevan uudisrakennushankkeen toteutuessa.

Arkistointilaki ei aiheuttaisi Suomen elokuva-arkistolle sen nykyisen henkilöstösuunnitelman ylittäviä lisähenkilöstötarpeita. Koska arkistointilain mukainen toiminta sisältäisi ainoastaan elokuvien tallettamisen ilman omistus- tai esitysoikeuksien lunastuskorvauksia, määrärahojen lisästarvetta aiheuttaisi ainoastaan elokuvien kopioiden sekä muun elokuva-aineiston hankkiminen arkistolle. Tämä tapahtuisi tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki elokuvien arkistoinnista

1 §. Kotimaisten elokuvien alkuperäisaineiston säilyvyys turvattaisiin siten, että tällainen aineisto arkistoidaan talletuksena Suomen elokuva-arkistoon tai sen hyväksymään muuhun varastoon. Laki ei aiheuttaisi muutoksia aineiston omistusoikeus- tai tekijänoikeussuhteisiin. Arkistolle annettaisiin oikeus tietyn edellytyksin saada kopio sekä elokuvasta että sen mainos- ja muusta tiedotusaineistosta (5 §).

Elokuva-arkistolla olisi talletettuun elokuva-aineistoon ainoastaan tarkoin rajattu käyttöoikeus (8 §).

Arkistointilaki ei koskisi puolustusvoimia eikä rajavartiolaitosta varten tehtyjä elokuvia eikä yleensäkin elokuvia, joita ei ole tehty julkisesti esitettäväksi.

2 §. Elokuvalle tarkoitetaan laissa liikkuvina kuvina esitettäväksi tarkoitettuja tallenteita riippumatta tallentamismateriaalista tai -tekniikasta taikka esittämistekniikasta. Filmimateriaalille valmistetun elokuvan lisäksi laki koskisi siten myös esimerkiksi kuvanauha-, kuvalevy- tai muulla sellaisella tekniikalla valmistettuja elokuvia.

3 §. Pykälään sisältyvällä säännöksellä estettäisiin kotimaisten elokuvien alkuperäisaineiston tuhoaminen ennen kuin Suomen elokuva-arkistolle on tarjottu mahdollisuus ottaa sanottu aineisto säilytettäväkseen. Säännös koskisi myös televisioaineistoa.

4 §. Alkuperäisaineiston omistajan tulisi tallettaa 3 §:ssä tarkoitettu aineisto viiden vuoden kuluessa elokuva-arkistoon tai arkiston tähän tarkoitukseen hyväksymään muuhun säilytystilaan. Koska televisioyhtiöt säilyttävät alkuperäisaineiston omista arkistoissaan, ei tällaista tallettamisvelvollisuutta ole ehdotettu televisioyhtiöille.

5 §. Tutkimustoiminnan kannalta on välttämätöntä, että elokuva-arkiston käytössä on myös kopio elokuvasta ja sen mainos- ja muusta tiedotusaineistosta, koska alkuperäisaineiston käyttö tutkimustarkoituksiin on säilyvyysyistä rajoitettua. Tämän vuoksi säännökseen on otettu velvoite kopion ja sanotun aineiston tallettamiseen arkistoon tietyn edellytyksin kolmen vuoden kuluessa. Velvoite kohdistuisi elokuvan esitysoikeuksien haltijaan, jonka hallussa

esityskopiot yleensä ovat. Tällöin esimerkiksi kokoillanelokuvien esittäminen elokuvateattereissa on normaalisti päättynyt eikä esityskopioille yleensä enää ole käyttöä.

Vapaakappalelain mukaan liikkuvina kuvina katseltavaksi tarkoitettun kuvatallenteen valmistaja tai maahantuoja, jos tallenne on pääasialsa tarkoitettu Suomessa levitettäväksi, on velvollinen korvauksetta luovuttamaan Helsingin yliopiston kirjastolle maksuttomina vapaakappaleina kaksi kappaletta kuvatallennetta, mikäli sitä on valmistettu tai tuotu maahan 50 kappaletta tai enemmän. Kuvatallenne on luovutettava, vaikkei sitä olisi tarkoitettu julkisesti esitettäväksi. Helsingin yliopiston kirjasto luovuttaa kuvatallenteet edelleen Suomen elokuva-arkistolle. Käytännön järjestelyiden yksinkertaistamiseksi, luovutusvelvollisuuden noudattamisen valvonnan helpottamiseksi sekä elokuvien arkistointia koskevien säännösten kokoa-miseksi samaan lakiin ehdotetaan pykälän 2 momenttiin otettaviksi vapaakappalelakiin nykyisin sisältyvät vastaavat säännökset.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka perusteella arkisto voi erityisestä syystä myöntää helpotuksia 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta luovutusvelvollisuudesta.

6 §. Säännöksellä turvattaisiin elokuva-arkistolle mahdollisuus saada kopioita kaikista, myös yksinomaan televisiota varten kotimaassa valmistetuista elokuvista sekä niiden mainos- ja muusta tiedotusaineistosta.

7 §. On kulttuuripoliittisesti tärkeää, että myös ulkomaisen tuottajan valmistama, Suomessa julkisen esityksen saanut elokuva, joka yleensä on käännetty ja tekstitetty kotimaisille kielille, voitaisiin saada elokuva-arkistoon silloin, kun tämä on katsottava tarpeelliseksi. Ehdotuksen mukaan tallettaminen tapahtuisi, kuten elokuvapoliittinen komiteakin on ehdottanut, sopimus pohjaisesti. Elokuva-arkiston ja elokuvan oikeuksien haltijan välille tulisi luoda sellainen sopimus pohjainen käytäntö, joka takaisi kaikkien sellaisten ulkomaisten elokuvien kopioiden tallettamisen arkistoon, joiden tallettamista arkisto pitää toimintaperiaatteittensa kannalta perusteltuna.

8 §. Koska elokuva-aineiston tallettamisesta arkistoon ei aiheudu muutoksia aineiston omistus- tai tekijänoikeussuhteisiin, ei aineiston käyttöarkistossa saisi olla sanottujen oikeuksien

haltijan etujen vastaista. Arkistolle on kuitenkin laissa turvattu arkiston tehtävästä johtuva oikeus käyttää elokuvaa tutkimustarkoitukseen ja korkeakoulutusoiseen elokuvaopetukseen ilman oikeudenomistajan suostumusta.

9 §. Pykälä sisältää rangaistussäännöksen.

10 §. Jotta ei syntyisi ristiriitaa yhtäältä yleisten asiakirjojen arkistointia koskevan arkistolain (184/81) sekä toisaalta nyt ehdotettavan elokuvien arkistointilain välille, tulisi tähän lakiin lisätä selventävä pykälä yleisiksi asiakirjoiksi katsottavien elokuvien säilyttämisestä.

11 §. Lainkohta sisältää valtuutuksen antaa tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta asetuksella. Asetuksessa säädettäisiin muun muassa siitä, milloin elokuva on katsottava kotimaisen tuottajan valmistamaksi, miten elokuva talletetaan elokuva-arkistoon tai muuhun varastoon sekä miten arkiston tulee sille talletettua elokuva-aineistoa hoitaa.

12 §. Pykälä sisältää voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.

1.2. Laki vapaakappalelain muuttamisesta

1 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan lakia ei sovellettaisi liikkuvina kuvina katseltaviksi tarkoitettuihin kuvattalenteisiin. Näiden luovutusvelvollisuudesta säädettäisiin ehdotetussa laissa elokuvien arkistoinnista.

2 §. Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä poistetaan tarpeettomana sana "kuvalevyä".

9 §. Pykälän 3 momentissa on säännökset liikkuvina kuvina katseltaviksi tarkoitettujen kuvattalenteiden luovutusvelvollisuudesta. Kun tästä tulisivat säännökset uuteen elokuvien arkistointia koskevaan lakiin, ehdotetaan lainkohta kumottavaksi.

1.3. Laki tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annetun lain muuttamisesta

12 §. Jotta nyt ehdotettavan elokuvien arkistointilain ja tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annetun lain (404/61) välille ei syntyisi ristiriitaa, ehdotetaan pykä-

lään lisättäväksi uutena 2 momenttina viittaus säännös elokuva-arkiston oikeudesta kopioida kotimaiseen elokuvaan ja sen mainos- ja muuhun tiedotusaineistoon sisältyviä teoksia käytettäväksi tutkimus- ja opetustarkoituksessa.

45 §. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus 12 §:n 2 momenttiin, jotta arkiston ei tarvitsisi erikseen hankkia myöskään esittävältä taiteilijalta lupaa elokuvan kopioimiseen.

46 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus 12 §:n 2 momenttiin. Arkiston ei siten tarvitsisi hankkia elokuvan tuottajalta tai elokuvassa käytetyn äänitteen valmistajalta lupaa myöskään äänityksen jäljentämiseen.

1.4. Laki oikeudesta valokuvaan annetun lain muuttamisesta

6 §. Jotta nyt ehdotettavan elokuvien arkistointilain ja oikeudesta valokuvaan annetun lain (405/61) välille ei syntyisi ristiriitaa, ehdotetaan pykälään otettavaksi tekijänoikeuslakiin lisättäväksi ehdotettua 12 §:n 2 momenttia vastaava viittaussäännös. Arkistolla olisi siten oikeus kopioida kotimaiseen elokuvaan ja sen mainos- ja muuhun tiedotusaineistoon sisältyviä valokuvia tutkimus- ja opetuskäyttöön ilman oikeuden haltijalta erikseen hankittavaa lupaa.

2. Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984. Elokuvien arkistointia koskevaa lakia sovelletaan sanottuna päivänä tai sen jälkeen tarkastettuihin tai valmistuneisiin kotimaisiin elokuviin. Ennen sanottua ajankohtaa valmistuneen kotimaisen elokuvan alkuperäisaineistoa ei kuitenkaan saa tuhota ennen kuin sitä on tarjottu arkistolle säilytettäväksi.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

elokuvien arkistoinnista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Elokuvan muodossa tallennetun kulttuuriomaisuuden säilyttämiseksi sekä elokuvan tuntemuksen ja tutkimuksen edistämiseksi elokuvat ja niihin liittyvä aineisto arkistoidaan siten kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta puolustusvoimia tai rajavartiolaitosta varten tehtyyn elokuvaan. Tätä lakia ei sovelleta myöskään elokuvaan, jota ei ole tehty julkisesti esitettäväksi, ellei 5 §:n 2 momentista muuta johdu.

2 §

Elokuvalla tarkoitetaan tässä laissa optisen kuvamuodostuksen avulla tai muulla menetelmällä tehtyä tallennetta, jonka sisältö voidaan teknisin keinoin esittää liikkuvina kuvina.

3 §

Kotimaisen tuottajan valmistaman elokuvan negatiivia, alkuperäispositiivia tai muuta vastaavaa alkuperäisaineistoa ja siihen liittyvää ääniaineistoa ei saa tuhota ennen kuin sen omistaja tai haltija on tarjonnut sitä Suomen elokuva-arkistolle, jäljempänä arkisto, korvauksetta säilytettäväksi ja arkisto on kirjallisesti kieltäytynyt sitä vastaanottamasta.

4 §

Kotimaisen tuottajan valmistaman, muun kuin yksinomaan televisiota varten tehdyn elokuvan alkuperäisaineiston omistajan tai haltijan on viiden vuoden kuluessa elokuvan tarkastamisesta talletettava alkuperäisaineisto ja siihen liittyvä ääniaineisto arkistoon tai muuhun arkiston tähän tarkoitukseen hyväksymään, elokuvan säilymisen vaatimat tekniset edellytykset täyttävään säilytystilaan. Jollei elokuvaa ole tarkastettava, lasketaan edellä tarkoitettu määräaika sen valmistumisesta.

Edellä 1 momentissa säädettyä velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos arkisto on kirjallisesti kieltäytynyt vastaanottamasta aineistoa.

5 §

Muun kuin televisiota varten tehdyn kotimaisen elokuvan tuottajan on luovutettava arkistolle pysyvästi säilytettäväksi alkuperäisai-

neistoa vastaavassa teknisessä muodossa oleva esityskelpoinen kopio elokuvasta ja kopio sen mainos- ja muusta tiedotusaineistosta kolmen vuoden kuluessa elokuvan tarkastuksesta tai, jollei elokuvaa ole tarkastettava, sen valmistumisesta. Jos elokuvasta on vain yksi esityskelpoinen kopio, ei luovutusvelvollisuutta ole. Mitä edellä on säädetty tuottajasta, koskee vastaavasti muuta haltijaa, jolle esitysoikeudet ovat siirtyneet.

Liikkuvina kuvina katseltavaksi tarkoitettun kuvatallenteen valmistajan on luovutettava arkistolle korvauksetta kaksi kappaletta jokaista vähintään 50 kappaleena valmistamaansa tallennetta. Vastaavasti on tällaisen tallenteen maahantuojaan luovutettava kaksi kappaletta jokaista vähintään 50 kappaleena maahantuojaansa tallennetta, jos tallenne on valmistettu ulkomailla ja on tarkoitettu pääasiassa Suomessa levitettäväksi tai on Suomessa levittämistä varten erikseen muunnettu.

Arkisto voi erityisestä syystä myöntää helpotuksia 1 ja 2 momentissa tarkoitettua luovutusvelvollisuudesta.

6 §

Arkistolla on oikeus sen jälkeen, kun elokuva on saanut julkisen esityksen, valmistaa kustannuksellaan kopioita kotimaisesta elokuvasta sekä sen mainos- ja muusta tiedotusaineistosta.

7 §

Ulkomaisen tuottajan valmistaman, Suomessa julkisen esityksen saaneen elokuvan sekä sen mainos- ja muun tiedotusaineiston kopioimisesta ja tallettamisesta sovitaan arkiston ja elokuvan oikeuksien haltijan välillä erikseen.

8 §

Arkisto ei saa käyttää tämän lain nojalla arkistoitua elokuvaa tai sen mainos- ja muuta tiedotusaineistoa muuhun tarkoitukseen kuin tutkimukseen ja korkeakoulutusoiseen elokuvaopetukseen. Arkisto voi käyttää elokuvaa tai sen mainos- ja muuta tiedotusaineistoa muuhun tarkoitukseen vain elokuvan ja aineistoon liittyvien oikeuksien haltijan suostumuksella.

9 §

Joka tahallaan tai törkeästi tuottamuksesta tuhoaa elokuvan vastoin 3 §:n säännöksiä taikka laiminlyö 4 §:ssä tarkoitetun tallettamis- tai 5 §:ssä tarkoitetun luovutusvelvollisuuden, on tuomittava elokuvien arkistoinnista annetun lain säännösten rikkomisesta sakkoon.

Lääninhallitus voi arkiston pyynnöstä velvoittaa sakon uhalla 4 ja 5 §:ssä tarkoitetun tallettamis- tai luovutusvelvollisuutensa laiminlyöneen täyttämään velvollisuutensa. Päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, ei saa hakea valittamalla muutosta.

10 §

Yleisiksi asiakirjoiksi katsottavien elokuvien säilyttämisestä on säädetty erikseen.

11 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

12 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Tätä lakia sovelletaan elokuvaan, joka on tarkastettu, tai jollei elokuvaa ole tarkastettava, valmistunut 1 päivänä tammikuuta 1984 tai sen jälkeen. Sitä ennen tarkastetun tai valmistuneen kotimaisen elokuvan negatiivia tai alkuperäispositiivia tai muuta vastaavaa alkuperäisaineistoa ja siihen liittyvää ääniaineistoa ei kuitenkaan saa tuhota ennen kuin niitä on tarjottu arkistolle ja arkisto on kieltäytynyt niitä vastaanottamasta niin kuin 3 §:ssä on säädetty.

2.

Laki

vapaakappalelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä kesäkuuta 1980 annetun vapaakappalelain (420/80) 9 §:n 3 momentti sekä

muutetaan 1 §:n 2 momentti ja 2 §:n 2 kohta näin kuuluviksi:

1 §

Tätä lakia ei sovelleta liikkuvina kuvina katseltavaksi tarkoitettuun kuvatallenteeseen.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) ääni- ja kuvatallenteella äänilevyä, ääni-

kasettia, kuvakasettia sekä muuta monistamalla valmistettua tallennetta, joka on tarkoitettu kuunneltavaksi tai katseltavaksi teknisin apuvälinein.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

3.

Laki

tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (404/61) 45 §:n 3 momentti ja 46 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (897/80), sekä

lisätään 12 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

12 §

Suomen elokuva-arkiston oikeudesta valmis-

taa kappaleita julkisesti esitettyyn kotimaiseen elokuvaan sekä sen mainos- ja muuhun tiedotusaineistoon sisältyvästä teoksesta on voimas-

sa, mitä elokuvien arkistoinnista annetussa laissa (/) on säädetty.

46 §

45 §

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen ottamiseen, saattamiseen yleisön saatiin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä 3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 27—29 §:ssä sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

Menettelyyn, johon 1 momentin mukaan vaaditaan valmistajan suostumus, on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1984.

4.

Laki

oikeudesta valokuvaan annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään oikeudesta valokuvaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (405/61) 6 §:ään uusi näin kuuluva 2 momentti:

6 §

Suomen elokuva-arkiston oikeudesta valmis-
taa kappaleita julkisesti esitettyyn kotimaiseen
elokuvaan sekä sen mainos- ja muuhun tiedo-
tusaineistoon sisältyvästä valokuvasta on voi-

massa, mitä elokuvien arkistoinnista annetussa
laissa (/) on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 1984.

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 1983

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Gustav Björkstrand*

2.

Laki**vapaakappalelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä kesäkuuta 1980 annetun vapaakappalelain (420/80) 9 §:n 3 momentti sekä*muutetaan* 1 §:n 2 momentti ja 2 §:n 2 kohta näin kuuluviksi:*Voimassa oleva laki**Ehdotus***1 §**

Elokuvien arkistoinnista säädetään erikseen.

*Tätä lakia ei sovelleta liikkuvina kuvina katseltavaksi tarkoitettuun kuvatallenteeseen.***2 §**

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *ääni- ja kuvatallenteella* äänilevyä, äänikasettia, kuvakasettia, *kuvalevyä* sekä muuta monistamalla valmistettua tallennetta, joka on tarkoitettu kuunneltavaksi tai katseltavaksi teknisin apuvälinein.2) *ääni- ja kuvatallenteella* äänilevyä, äänikasettia, kuvakasettia sekä muuta monistamalla valmistettua tallennetta, joka on tarkoitettu kuunneltavaksi tai katseltavaksi teknisin apuvälinein.**9 §***Kahtena kappaleena luovutetut kuvatallenteet, jotka on tarkoitettu katseltaviksi liikkuvina kuvina, saa Suomen elokuva-arkisto.*

(3 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

3.

Laki

tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (464/61) 45 §:n 3 momentti ja 46 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (897/80), sekä lisätään 12 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Suomen elokuva-arkiston oikeudesta valmistaa kappaleita julkisesti esitettyyn kotimaiseen elokuvaan sekä sen mainos- ja muuhun tiedotusaineistoon sisältyvästä teoksesta on voimassa, mitä elokuvien arkistoinnista annetussa laissa (/) on säädetty.

45 §

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä 3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 27—29 §:ssä sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä 3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 27—29 §:ssä sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

46 §

Menettelyyn, johon 1 momentin mukaan vaaditaan valmistajan suostumus, on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty.

Menettelyyn, johon 1 momentin mukaan vaaditaan valmistajan suostumus, on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

4.

Laki

oikeudesta valokuvaan annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään oikeudesta valokuvaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (405/61) 6 §:ään uusi näin kuuluva 2 momentti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***6 §**

Suomen elokuva-arkiston oikeudesta valmis-
taa kappaleita julkisesti esitettyyn kotimaiseen
elokuvaan sekä sen mainos- ja muuhun tiedo-
tusaineistoon sisältyvästä valokuvasta on voi-
massa, mitä elokuvien arkistoinnista annetussa
laissa (/) on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 1984.

